

NEUNIŠTIV GLUMAČKI DUH

PREMIJERE

FESTIVALI

OBJELTJENICE

RAZGOVOR

GLAZBENI
TEATAR

ESEJ

TEMAT

GAVRAN U
PARIZUIZ STRANIH
ČASOPISA

TEORIJA

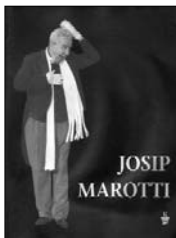
IZ POVIJESTI

NOVE

KNJIGE

DRAME

Antonija Bogner Šaban
Josip Marotti
Kapitol
Zagreb, 2006.

Josip Marotti jedan je od glumaca o kojemu mnogo zna raznovrsna publika, od najmlađih do najstarijih. U tom se rasponu kriju ljubitelji kazališta, filma, televizije, radija, novina... I svi će rado reći da im je Marotti jedan od najdražih glumaca, da ga poznaju iz ove ili one uloge, s ovog ili onog nastupa. Njegov se rad stalno pratio, a on je svojom bogatom glumačkom osobnošću prozeo hrvatsku svakodnevicu pokupivši simpatije i svakom novom ulogom osiguravao svoje mjesto u pamćenju hrvatske kulturne javnosti.

Brojni su hrvatski kazališni zaslužnici uživali velik ugled u povijesti hrvatskoga kazališta, mnogi su ostavili dubok trag, a ostali su, na žalost, prepušteni sjećanju i uspomeni malobrojnih. Međutim, posljednjih godina sve se češće objavljuju monografije koje nastoje podsjetiti na odigrane glumačke uloge i režirane predstave te oteti zaboravu časovitost kazališnog čina. Koliko je teško pisati o glumcu, znat će procijeniti samo ozbiljan teatrolog koji se pomno posveti popisivanju odigranih uloga, pregledavanju opsežnoga teatrograf- skoga materijala, utvrđivanju podataka o datumima

premijera te odabiru reprezentativnih fotografija. Unatoč silnom trudu koji je uložio prvenstveno glumac, a potom i urednik i suradnici na izradi monografije, često se može učiniti da su odigrane glumačke uloge živo srebro koje je teško obuhvatiti nekim drugim riječima i prizvati u sjećanje sve ono što je obogatilo pojedinu glumačku karijeru i učinilo je jedinstvenom i posebnom u povijesti kazališnog života.

Vjerojatno u tome leži i razlog što je žanr glumačke monografije u hrvatskoj teatrologiji još uvijek tako raznolik i raznovrstan, a svaka takva knjiga kao da nanovo uspostavlja neki svoj osobit žanr što se ponajprije prilagođava glumačkoj osobnosti kojoj je monografija posvećena i o kojoj govori. Autorica je ove monografije Antonija Bogner Šaban, teatrologinja koja je stekla veliko iskustvo pišući o pojedinim hrvatskim kazalištarima i proučavajući povijest hrvatskoga kazališta. Stoga je i ovaj posao napravila pomno, ponudivši kazališnoj javnosti dobru mjeru teatrografskih činjenica, teatroloških promišljanja i uspomena Marottijevih kolega kojima je obogatila sadržaj ove monografije. Jedna od neprijepornih vrijednosti ove knjige svakako su brojne fotografije koje su, pomno odabrane i grafički obradene, raspoređene od prve do posljednje stranice.

Opsežan autoričin uvodni tekst prati osobnost i umjetničku profesionalnost u stvaralaštvu Josipa Marottija, ne propuštajući naglasiti glumčevu usmjerenost estetskim odrednicama gaveljanskog poimanja kazališta kao ni njegovu stalnu umjetničku vrlinu – sklonost promišljanju glumačkoga udjela u utjelovljivanju nekoga lika, što je, kako tvrde njegovi i stariji i mladi studenti, posebice dolazilo do izražaja u Marottijevu pedagoškom radu, dok je predavao na Akademiji dramske umjetnosti. Svoj je umjetnički put ovaj glumac temeljno vezao uz dva značajna hrvatska kazališta: Dramsko kazalište "Gavella" i poslije Glumačku družinu "Histron". Rodom Mariborac, Marotti se s Gavelinom režijom susreo u mariborskom kazalištu 1933. godine gledajući Krljezinu *Gospodu Glembajevu*, a oduševljenje predstvom ponukalo ga je da odabere glumački poziv te je 1941. u Zagrebu upisao Glumačku školu, a diplomirao 1943. kao Shakespeareov Hamlet. Prve je uloge odigrao u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, a tijekom Drugoga svjetskog rata nastupao je u Centralnoj kazališnoj družini te u Kazalištu narodnog oslobođenja Hrvatske. Poslije rata nastupao je ponovno u zagrebač-

kom i riječkom HNK-u, da bi od 1954. bio članom DK "Gavella" nanizavši brojne uspješne uloge. Suradivao je i s ostalim kazalištima kao što je Zagrebačko pionirsko kazalište (današnji ZKM), Kerempuhovo vedro kazalište, Teatar ITD, Malo kazalište Trešnjevka (Kazalište Trešnja), Scena revolucije, Teatar Žar ptica, Satiričko kazalište Jazavac (SK Kerempuh), a neizostavno valja navesti i više nastupa na Dubrovačkim ljetnim igrama kao i suradnju sa Slovenskim narodnim gledališćem u Trstu te suradnju s Društvom Slovenski dom.

Poticajno iskustvo s redateljem Gavelinom Marotti je stekao po povratku iz Rijeke u Zagreb nastupajući u njegovim predstavama početkom pedesetih godina. Kao jedan od osnivača DK "Gavella", Marotti nastupa u prvim predstavama, Krljezinim dramama *U logoru* i *Golgota* kad mu redatelj Gavella dodjeljuje ulogu Pube Agramera i Vojnika. Teatrografski najvrjedniji dio glumačkih monografija jesu popisi odigranih uloga koji nude najbolji obris umjetnikove fizionomije koju se tako najlakše pami za vječnost. Započevši bogat i raznovrstan niz uloga Josip Marotti bio je Ibsenov Gregera u *Divljoj patki* te Hovstad u *Neprijatelju naroda*, Gogoljev Bopćinski, Držičev Sadi u *Dundu Maroju*, Shakespeareov Jago i Klaudije (*Othello*, *Hamlet*), Beckettov Hamm u *Svršetku igre*, Svidrigajlov u *Zločinu i kazni* F. M. Dostojevskoga te Floki Flèche u Marinkovićevoj *Gloriji*, a mnogi će ga hrvatski gledatelji, i to u više generacija, pamti kao Krlježina Štjefa iz *Kraljeva*. Josip Marotti profesionalno se odnosio prema svome poslu prihvaćajući različite uloge, vrsno odigravši i veće i manje, a to dodatno otežava izbor najznačajnijih ostvarenja. Osim navedenih kazališta, svakako valja istaknuti ljetne predstave histrionske družine u kojoj je ovaj glumac pronalazio zanimljive načine oblikovanja dvadesetak do sada odigranih uloga, unoseći u njih iskonski glumački žar i osebjan osjećaj za komiku, postavši jedan od zaštitnih znakova vedrih predstava na zagrebačkoj Opatovini.

Za stjecanje temeljitog i stručnog uvida u Marottijevu glumačku osobnost iznimno je vrijedan iscrpan uvodni tekst A. Bogner Šaban u kojemu se prati glumčev profesionalni život od prvog buđenja interesa za kazalište pa sve do uloga koje su odigrane posljednje, netom prije tiskanja ove knjige. Putujući kroz vrijeme, od kazališta do kazališta, autorica navodi najznačajnije Marottijeve uloge i angažmane, ne propuštajući obuh-

vati međuodnos redatelja, glumca i gledatelja odnosno kritičara pa se stoga u tekstu provlače zanimljivi citati nekih kritika koji čitatelju – a, pretpostavlja se, i iskusnijem kazališnom gledatelju – dozivaju u sjećanje pojedine glumčeve uloge i kazališni život u godinama o kojima se govori. Trećinu knjige zauzimaju zanimljive i duhovite *Kazalištarije Josipa Marottija*, glumčevi zapisi objavljeni većinom u časopisu "Hrvatsko glumište", koje, osim uspomena na odigrane predstave, obuhvaćaju i tekstove pisane u spomen na preminule kolege i suradnike. U trećem bloku monografije objavljeni su članci drugih o Josipu Marottiju pa se i u njima dodatno osvjetljava glumčeva osobnost, a zanimljivo je što o glumcu govore i njegovi vršnjaci i najmlađi kolege. Ova monografija od ostalih se glumačkih monografskih izdanja razlikuje i iznimnim bogatstvom likovnih priloga koji, osim što podsjećaju na pojedine Marottijeve uloge te naglašavaju njegovo umijeće u oblikovanju širokog raspona raznovrsnih uloga, nude i uvid u scensku opremu pozornice u pojedinoj predstavi. Velike, brojne i vrlo kvalitetne crno-bijele fotografije neophodna su i iznimno vrijedna pratnja objavljenim tekstovima, a izborom su obuhvaćene čak i glumčeve privatne fotografije te jako zanimljive, duhovite i raznolike karikature i portreti. Osim popisom odigranih kazališnih uloga od 1939. do 2005., autorica je knjigu obogatila i kronologijom glumčeva života i umjetničkog djelovanja, istaknuvši neke od njegovih najvažnijih nastupa, uloga, angažmana, primljenih nagrada, ali i životnih događaja, unoseći dašak glumčeve privatnosti.

Josip Marotti dobitnik je više značajnih nagrada. Osim Nagrade grada Zagreba 1968., svakako valja istaknuti nagrade za životno djelo: nagradu Udruženja dramskih umjetnika Hrvatske dobio je 1982., a Nagradu "Vladimir Nazor" 1983. Na kraju monografije nalazi se i izbor iz literature o Josipu Marottiju, među kojima su bibliografske jedinice uglednih hrvatskih teatrologa, redatelja i kazališnih kritičara.

Predan svom glumačkom poslu, Josip Bobi Marotti ne prestaje raditi. I dalje je susretljiv i nasmiješen su- govornik, uvijek spreman na šalu, ali i na posao. Osim što ljubitelji kazališta mogu biti sretni da Marotti nije uspio u nogometnoj karijeri, mogu se zacijelo nadati i novim ulogama i nastupima – jer toliko toga još valja napraviti, a ovaj glumac to će zasigurno i učiniti.